

Kobiety w Polsce: im lepiej wykształcone, tym gorzej wynagradzane od mężczyzn

Zbigniew Bartuś - dziennikarz, laureat Ostrego Pióra BCC, Członek Honorowy BCC

Kobiety w Polsce są niebo lepiej wykształcone od mężczyzn, a mimo to zarabiają średnio o blisko 15 procent mniej, a na niektórych stanowiskach nawet o 40 procent mniej. Paradoksalnie nierówność płacowa zwiększa się wraz z poziomem wykształcenia.

Wykształcenie

Wśród osób pracujących w Polsce, a posiadających „wykształcenie wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym”, kobiety stanowią aż 63 procent. Przeważają one również w gronie zatrudnionych z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym (stanowią w tej grupie 53 proc.). W sumie wykształcenie wyższe ma w Polsce grubo ponad połowa pracujących kobiet i tylko 25 proc. pracujących mężczyzn.

Przewaga w wykształceniu pracujących kobiet z każdym rokiem się powiększa. Na uczelniach w Polsce studentek jest o jedną trzecią więcej niż studentów. Nie znajduje to odzwierciedlenia w zarobkach.

Wynagrodzenia

Najświeższe dostępne (opublikowane w 2022 roku) raporty GUS oparte są na szczegółowych danych o zarobkach w poszczególnych grupach zawodowych z października 2020 roku. Mężczyźni zarabiali wówczas w Polsce przeciętnie o 14,7 proc. więcej niż kobiety.

Przeciętny mężczyzna z tytułem magistra i lekarza lub stopniem doktora zarabiał w analizowanym okresie ponad 8 tys. zł, a kobieta z identycznym wykształceniem dostawała niespełna 5,4 tys. zł brutto. W niektórych grupach wiekowych różnica była jeszcze większa. Z raportów GUS wynika wręcz, że wraz z wykształceniem przepaść w zarobkach między obiema płciami rośnie: u doktorów, magistrów i lekarzy wyniosła 32 procent, w gronie osób z tytułem licencjata - 30 proc., zaś wśród zatrudnionych z wykształceniem średnim zawodowym nieco ponad 20 proc.

Nierówności występują już na początku kariery zawodowej i rosną wraz z wiekiem. W gronie najmłodszych pracowników (do 24 lat) panowie zarabiali średnio 4,2 tys. zł, a ich koleżanki 3,7 tys. zł, w kolejnym przedziale (od 25 do 34 lat) - odpowiednio 5,7 i 4,9 tys. zł.

W grupie wiekowej od 35 do 44 lat różnica była jeszcze większa: 6,8 tys. zł u mężczyzn i niecałe 5,6 tys. u kobiet, zaś w wieku od 45 do 54 lat – 6,5 tys. u mężczyzn wobec 5,5 tys. zł u kobiet. W kolejnych przedziałach zarobki były coraz bardziej wyrównane.

W sektorze publicznym różnice w płacach mężczyzn i kobiet okazały się tylko minimalnie mniejsze niż w prywatnym: panowie zarabiali tu średnio 6.607 zł, a panie 5.744 (w prywatnym – odpowiednio – 6.002 i 5.058). Warto przy tym zauważyć, że **nawet identyczny jak u mężczyzn staż pracy nie chroni kobiet przed niższymi zarobkami:** wśród zatrudnionych z doświadczeniem zawodowym powyżej 5 lat panie otrzymywały wynagrodzenie o przeszło tysiąc złotych niższe niż panowie. Dopiero przy stażu powyżej 20-letnim rozdział stawał się znacząco mniejszy (poniżej 600 zł).

Nierówności płacowe w branżach i sektorach – przykłady przeciętnych zarobków mężczyzn/kobiet (brutto w złotych)

- Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni – 16.131 / 13.570
- Kierownicy do spraw zarządzania i handlu – 12.073 / 9.362
- Kierownicy do spraw sprzedaży, marketingu i rozwoju – 11.897 / 9.435
- Kierownicy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i dystrybucji – 8.298 / 8.105
- Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych – 6.692 / 5.173
- Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych – 7.744 / 5.978
- Specjaliści nauk biologicznych i dziedzin pokrewnych – 6.928 / 5.776
- Inżynierowie (z wyłączeniem elektrotechnologii) – 7.778 / 6.091
- Architekci, geodeci i projektanci – 6.422 / 5.485
- Lekarze – 11.437 / 10.552
- Pielęgniarki – 6.558 / 6.289
- Lekarze weterynarii – 7.014 / 6.313
- Dentyści – 5.227 / 5.825
- Nauczyciele akademicki – 8.178 / 7.326
- Nauczyciele szkół podstawowych i specjaliści do spraw wychowania małego dziecka – 5.589 / 5.833
- Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania – 8.211 / 6.533
- Specjaliści do spraw finansowych – 9.085 / 7.027
- Specjaliści do spraw rynku nieruchomości – 8.707 / 7.515
- Specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych – 10.615 / 8.576
- Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury – 9.130 / 7.576
- Bibliotekoznawcy, archiwiści i muzealnicy – 6.110 / 5.273
- Literaci, dziennikarze, filolodzy – 7.994 / 6.991
- Twórcy, artyści – 6.800 / 6.100
- Technicy nauk fizycznych, chemicznych i technicznych – 6.303 / 4.700
- Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym i budownictwie oraz osoby dozoru w górnictwie – 7.426 / 5.625

- Dietetycy i żywieniowcy – 3.719 / 4.065
- Średni personel do spraw biznesu i administracji – 6.582 / 5.377
- Pracownicy administracyjni i sekretarze wyspecjalizowani – 6.479 / 5.005
- Technicy telekomunikacji i urządzeń transmisyjnych – 6.250 / 5.290
- Pracownicy obsługi biurowej – 5.110 / 4.519
- Pracownicy obsługi klienta – 5.290 / 4.202
- Pracownicy sprzedaży w sklepach – 4.311 / 3.319
- Robotnicy w przetwórstwie spożywczym i pokrewni – 4.006 / 3.739
- Robotnicy produkcji odzieży i pokrewni – 4.304 / 3.550
- Monterzy – 4.934 / 4.071

Źródło: Raport GUS „Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2020 roku”, opublikowany w lutym 2022 (częstotliwość publikacji: co dwa lata); raport „Różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w Polsce w 2020 roku”, opublikowany 11 marca 2022 r. (częstotliwość publikacji: co dwa lata).